

A VÁLLALATI TEVÉKENYSÉG KÖZGAZDASÁGI SZABÁLYOZÁSA

A fagazdaságok, elsősorban az erdőgazdaságok vállalati tevékenységének közgazdasági szabályozása 1968 és főleg 1971 óta számos vitát váltott ki. E viták eddig sajnos nem igen, vagy csak jelentős fázis-eltolódással jártak eredménnyel, mivel általában nem a tények mélyreható elemzéséből indultak ki, többnyire részletkérdésekre korlátozódtak. A nehézségek okait és a megoldás módját majdnem kizárólag a szakágazati szabályozókban, az erdőfenntartási járulék rendszerben, vagy az erdőművelés elszámolási rendszerében keresték. Ezért általában csak tüneti kezeléssel jártak, a fahasználat és az erdőművelés, esetleg egyes vállalatok közötti, vagyis belső jövedelem-átcsoportosítást vontak maguk után. Az erdőgazdálkodás fejlődésében bekövetkezett stagnálás valódi okait nem tárták fel, azokat nem szüntették meg.

Ennélfogva a tüneti kezeléseknek legtöbbször még a tüneti hatása is elmaradt, a problémák pedig mindinkább mélyültek. Egyre súlyosabb ellentét alakult ki a vállalati és népgazdasági érdekek között, amit világosan szemléltet az, hogy a MÉM felügyelete alá tartozó erdőgazdaságoknak a társadalmi tiszta jövedelemhez való hozzájárulása 1970—72-ig mintegy 100 millió Ft-tal nőtt, ugyanakkor az erdőgazdaságok vállalati eredménye kb. 70 millió Ft-tal csökkent.

1971 végén nyilvánvalóvá vált, hogy az előrehaladáshoz a helyzet mélyreható elemzése és a problémák valódi okainak feltárása, az eddigi látszat intézkedések helyett tényleges eredményt biztosító akcióprogram kidolgozása szükséges.

Ez a felismerés vezetett első kezdeti lépésként az ármechanizmus ellentmondásainak feltárásához, s ennek alapján a folyó év elején végrehajtott árrendezéshez, amely legalább egy időre a feszültségek tényleges enyhülését fogja eredményezni.

Úgy vélem, hogy ez alkalommal, az V. ötéves terv előkészítésének egyre intenzívebbé váló szakaszában a fagazdaságok vállalati tevékenységének szabályozásával összefüggő kérdéseket szintén nem általában, és nem befelé fordulva, hanem a formai, kevésbé lényeges kérdéseket egyelőre mellőzve, azok rendezését az alapvető problémák megoldása utáni időre halasztva, most az egész fagazdaság fejlődését alapvetően érintő, az V. ötéves tervben megoldandó lényeges témákra koncentrálni célszerű tárgyalnunk.

Ennek alapján — az idő rövidegére való tekintettel a teljesség igénye nélkül — érdemes áttekinteni

- az erdőgazdálkodás területén a vállalati és a népgazdasági érdekek összehangolásával, valamint
- a fejlesztési tevékenység közgazdasági szabályozásával összefüggő legfontosabb feladatokat.

I.

Az első téma a fatermesztés egyik legsúlyosabb közgazdasági problémája. A vállalati és a népgazdasági érdekek összehangolása a jelenlegi közgazdasági környezetben, mindenekelőtt a jelenlegi árviszonyok mellett még olyan ágazatokban is, ahol a termelés átfutási ideje rövid, egyes esetekben közgazdasági eszközökkel áthidalhatatlan problémákat okoz, s a közvetlen állami beavatkozás alkalmazását teszi szükségessé. A több évtizedes, hosszú átfutási idővel dolgozó ágazatokban, így az erdőgazdaságban is az érdekek összehangolása — a dolog

természetéből következőleg — még nehezebb, s az eddigi felfogás szerint csak a közvetlen állami beavatkozás széles körű alkalmazásával lehetséges.

Ez a felfogás mindaddig, amíg a termelőktől a jövő érdekében nem követel nagyobb áldozatot, mint amire az árak, vagy egyéb juttatások fedezetet nyújtanak, nem okozhat gondot. Ha azonban az áldozatvállalás iránti követelmény nő, az áldozattal kapcsolatos ellenszolgáltatás mértéke pedig nem változik, akkor ez egyre növekvő feszültséget okoz, az ágazat helyzetének fokozatos romlását idézi elő, mert a jövő érdekében követelt szolgáltatások ráfordításainak növekedése az ágazat jövedelmét csökkenti.

Az erdőgazdaságok helyzetének mélyreható elemzése arra utal, hogy az 1969 óta egyre súlyosbodó nehézségek — az ármechanizmus ellentmondásain kívül — ilyen jellegű ellentmondásra, elsősorban a gyenge minőségű állományok kitermelése és népgazdasági érdekből szükséges átalakítása terén követelt szolgáltatások növekedésére és az ezzel kapcsolatos társadalmi ellenszolgáltatás elmaradására vezethetők vissza.

Az ezzel kapcsolatos probléma megoldása szükségessé teszi mindenekelőtt az értékarányos faárak fogalmának, a faárak társadalmi költségtartalmának elméleti tisztázását, az erdők hármaskörű funkciójával is összefüggésben.

Korábban az *értékarányos faárak fogalmát* úgy értelmezték, hogy azoknak az erdők mindhárom funkciójával kapcsolatos költségekre teljes fedezetet kell nyújtaniuk. Az 1968-ban életbe lépetett faárak az akkori viszonyoknak és a termelés akkori összetételének megfelelően biztosították is e költségek fedezetét.

A *termelési funkció* tekintetében az 1968-ban életbe léptetett faárak a termelés 1966—67. évi átlagos körülményeire épültek:

- A tőarat az erdőfelújítás és erdőfenntartás akkori összetétele, átlagos költségigénye és a felújításnak a fakitermelés akkori összetétele és átlagos hektáronkénti fatömege által determinált volumene alapján határozták meg.
- A kitermelés költségeit az akkori átlagállomány kitermeléséhez szükséges költségekkel vették figyelembe.
- Az árak a kitermelés akkori fafaj-, választék- és minőségi összetétele alapján számított átlagár mellett biztosították a termelési funkció jövedelmezőségét.

A körülmények 1966—67 óta alapvetően megváltoztak. Változott a termelés összetétele: A felújítás-igényes véghasználatok aránya az 1967. évi 62%-ról 1972-ig 71%-ra nőtt; a bruttó fakitermelés 1967—72-ig az állami erdőgazdaságok területén kb. 29%-kal növekedett, a növekedés azonban — a népgazdaság távlati érdekeinek megfelelően, a termelési tartalékok és a talaj termőképességének jobb kihasználása és hatékonyabb távlati állományszerkezet kialakítása céljából — főleg azokban a fafajokban és állományokban következett be, melyek árbevétele lényegesen alacsonyabb az 1968. évi reform során számításba vett átlagárnál, felújítási költségük pedig jóval magasabb az árakban elismert tőárnál. A cser fakitermelés pl. melynek átlagos árbevétele 70%-kal alacsonyabb az összes fakitermelés átlagos árbevételénél, több mint 32%-kal, az akác fakitermelés pedig, melynek árbevétele 30%-kal alacsonyabb az átlagnál, 61%-kal nőtt.

A *termelés szerkezete tehát — lényegében hatósági beavatkozás, a jövő érdekében követelt szolgáltatások növelésének eredményeként — a vállalati gazdálkodás szempontjából kedvezőtlenül változott.* Az átlagos árbevétel számottevően csökkent, a felújítás költségigénye — részben a gyenge állományok nagyobb arányú kitermelése miatti terület növekedés, részben pedig az állomány-

átalakítás nagyobb költségigénye miatt — növekedett. Mindez együttvéve számottevően csökkentette az erdőgazdaságok jövedelmét.

Világosan látni kell, hogy *ezt a problémát az Erdőfenntartási Alap közvetítésével nem lehet megoldani*. Az Erdőfenntartási Alapból csak annyit lehet kifizetni, amennyi abba a fakitermelés erdőfenntartási járulékaiból befolyik. Ha az Alap bevétele a fakitermelés szerkezetváltozása miatt csökken, igénybevétele pedig a kitermelést meghaladó mértékben növekvő felújítási kötelezettség miatt nő, akkor az Alap egyensúlya felborul, amit csak az erdőgazdaságok jövedelmének terhére vagy az erdőfenntartási járulék növelésével, vagy az erdőfelújítási egységárak csökkentésével lehet helyreállítani. Az 1968—70-ig bekövetkezett termelési szerkezetváltozás 1971-ben az Erdőfenntartási Alap egyensúlyának ilyen kényszerintézkedéssel történő helyreállítását tette szükségessé, s ez — az erdőfenntartással összefüggő juttatások csökkentése révén — az erdőgazdaságok nyereségének kb. 100 millió Ft-tal való csökkenését idézte elő és még jobban kiélezte a vállalati és a népgazdasági érdekek közötti ellentétet. Ez — a piaci igények és feldolgozási lehetőségek korlátozott voltán kívül — ma már legfőbb akadály a pl. a cserben és akácban rendelkezésre álló tartalékok népgazdasági érdekből indokolt kihasználásának.

Az érdekellentéttel összefüggő hasonló problémák jelentkeznek a *környezetvédelmi és az üdülési funkcióval* kapcsolatos szolgáltatások terén is. Az 1968. évi reform idején e funkciókkal összefüggő költségeket még alig lehetett érzékelni. Azóta azonban — az életszínvonal növekedése és a szabad idő meghosszabbítása következtében — rendkívüli mértékben megnövekedett az erdők e két funkciójával szemben támasztott igény. Aránytalanul növekedtek az ezzel kapcsolatos költségek. Az 1968-ban kialakított faárak erre szintén nem nyújtanak fedezetet. Ezért ezen a téren a vállalati és a népgazdasági érdekek között már a IV. ötéves terv kezdetén egyre élesedő ellentét alakult ki, amely veszélyeztetni kezdte e funkciók betöltését.

Mindezek alapján *a korábbi felfogás — mely szerint az értékarányos faáraknak az erdők mindhárom funkciójával kapcsolatos valamennyi költségre teljes fedezetet kell adniok — a körülmények változása miatt mind a termelési, mind a környezetvédelmi és az üdülési funkció terén az érdekellentétek kiéleződését vonta maga után, ami vagy az egész fagazdaság fejlődésének, vagy a hármas funkcióval kapcsolatos követelmények végrehajtásának gátjává lehet.*

Ezeket a problémákat az 1973. évi árrendezés sem oldotta meg. Ez csak az 1968. évi reform kezdeti hibáit (állóeszközértékelés) enyhítette és az ármechanizmusból eredő ellentmondásokat hidalta át, egy időre.

A probléma megoldása szükségessé teszi az értékarányos faárakról és a faárak társadalmi költségtartalmáról alkotott fogalmaink módosítását.

A termelési funkció arányeltolódásával, a távlati állományszerkezet javításával, továbbá az erdők környezetvédelmi és üdülési funkciójának előtérbe kerülésével kapcsolatos többletköltségek a népgazdaság érdekeit tekintve feltétlenül hasznosak, a gazdaságpolitika és az életszínvonalpolitika szerves részét képezik. Ezek hasznát azonban egyrészt a jövő társadalma fogja élvezni, illetve jelenleg is az egész társadalom és nemcsak a fát felhasználók élvezik. Ezért helytelen lenne ezeket a költségeket a faárak alkotó elemének tekinteni, s ezáltal a társadalom szűkebb rétegére, a fatermékeket közvetlenül felhasználókra hárítani. Ez amellet, hogy — a fokozatos arányeltolódás miatt a tények tanúsága szerint — mindinkább csökkentené az erdőgazdálkodás jövedelmét, fatermékeink versenyképességét is rontaná.

Ezért az értékarányos faárak költségtartalmát az erdőgazdaságok társadalmi szolgáltatásainak értékével csökkentett tényleges termelési költségszint alapján

kell meghatározni. Az állományátalakításokat, valamint a környezetvédelmi és üdülési funkcióval kapcsolatos szolgáltatásokat pedig a társadalom egészségének javát célzó társadalmi szolgáltatásnak kell tekinteni, s ezek értékét a fatermelés árbevételétől függetlenül, nem a tőár részeként, hanem annak kiegészítéseként meg kell téríteni a gazdálkodó szervezeteknek.

A jelenlegi szabályozó rendszer ennek az elvnek az elismerését még csak részben biztosítja. A gazdaságtalan erdőknek közérdekből szükséges felújítását, az üdülési funkció fejlesztésével kapcsolatos beruházási költségeket, s az ezzel összefüggő fenntartási költségek egy részét már az állami költségvetés fedezi. A jövőben azonban gazdaságpolitikai céljaink megvalósítása megköveteli, hogy a gazdaságtalan erdők átalakítását teljes egészében a távlati bővített újratermelést célzó szolgáltatásnak tekintsük, s ennek értékét a fatermelés árbevételén felül költségvetési juttatásból fedezzük. A vállalati és a népgazdasági érdekek közötti ellentét az erdőgazdálkodás területén közgazdaságilag megalapozottan csak így hidalható át, ez teremtheti meg a termelési tartalékok fokozott ütemű kihasználásának is — ma már — egyik legfontosabb feltételét. Ezt a megoldást egyébként a nemzetközi gyakorlat is alátámasztja: Ausztriában és a Német Szövetségi Köztársaságban az alacsony hozamú állományok átalakítását évek óta szintén állami támogatásban részesítik.

A hazai alkalmazás konkrét feltételei és módszerei természetesen még kidolgozásra várnak. A feltételek tekintetében elfogadható, eléggé biztonságos támpontot nyújtanak az erdőgazdaságok adatszolgáltatása alapján az 1970—72-ig eltelt három év alatt végrehajtott 35 500 hektár kiterjedésű, 4,3 millió m³ volumenű tarvágások véghasználat ökonómiai osztályozásával kapcsolatban végzett vizsgálatok. Ezek eredményeként a jelenlegi költségek és árak alapulvételével az állományalkotó fő fafajokra vonatkozólag meghatározták az ökonómiai küszöb megbízható jellemzőit, melyek feltehetően alkalmasak lesznek arra, hogy a jövőben a fakitermeléseket az üzemtervekben rögzített jellemzők alapján gazdaságos és gazdaságtalan kategóriába sorolják, s így lehetővé váljék a gazdaságtalan termelésnek objektív alapon történő preferálása. Érdekes megemlíteni, hogy az ezzel kapcsolatos elemzés szerint

- a tarvágások véghasználati fakitermelésnek országos viszonylatban kb. 40 százaléka az ökonómiai küszöb alá esik; ennek végrehajtása 1970—72-ig évente átlagosan mintegy 100 millió Ft-tal csökkentette az erdőgazdaságok nyereségét;
- az ökonómiai küszöb legfőbb jellemzője a hektáronkénti véghasználati fa-tömeg; ez a tölgyesek esetében 165 m³/hektár, a bükkösök esetében 165 m³/hektár, az akácoknál 230 m³/hektár, a csereseknél 285 m³/hektár.

A megoldás módját tekintve legegyszerűbbnek tűnik az, hogy

- a gazdaságtalan állományok felújítását — az erdőtelepítéshez hasonlóan — a bővített újratermelés részének tekintsük és a célcsoportos állami beruházásból finanszírozzuk;
- az ezáltal felszabaduló erdőfenntartási járulékot használjuk fel a nyereségszint helyreállítására és főleg a gazdaságtalan állományok kitermelése iránti érdekeltég megteremtésére, részben közvetlenül azoknak az erdőfenntartási járulék alóli mentesítésével, részben közvetett módon dotáció nyújtásával.

A végrehajtás előkészítése természetesen még számos részletkérdést fog felvetni, ezeket azonban — az erdőfenntartási járulék- és az erdőművelési rendszerrel kapcsolatos egyéb problémákhoz hasonlóan — áthidalható, formai rész-

letkérdésnek kell tekinteni. Egyelőre az előttünk álló legfontosabb feladat ennek az elgondolásnak (amennyiben ezzel a szakmai közvélemény egyetért) az érdekelt szervekkel történő megvitatása és elfogadtatása. Az erőket a következő hónapokban erre kell összpontosítanunk.

Ez a megoldás az erdőgazdaságok eredményét számottevően javíthatja, a gazdálkodás eredményét függetleníti a gazdaságtalan fakitermelések arányváltozásának hatásától, s az állomány-átalakítások terén megteremti a vállalati és a népgazdasági érdekek azonosságát. Emellett *döntő jelentősége abban lesz, hogy a szakmai, távlati érdekek sérelme nélkül javítja tevékenységünk hatékonyságát, s ezáltal elősegíti az erdőgazdálkodás és az egész fagazdaság kedvezőbb népgazdasági megítélését.*

Az érdek-ellentéttel összefüggő hasonló problémaként érdemes röviden a *gyéritésekkel* is foglalkozni. A nevelővágások mindegyike kétségtelenül a gazdaságtalan fakitermelés kategóriájába tartozik. Ezek végrehajtása jelenleg ugyancsak közvetlen hatósági beavatkozást igényel. Ezek mégis alapvetően más megítélés alá tartoznak, mint az előzőekben tárgyalt állományátalakítások.

- Elsősorban és főként azért, mert a nevelővágások vonatkozásában az anyagi érdekelttség megteremtéséhez szükséges közgazdasági eszközök alkalmazására még körvonalalaiban sem alakult ki olyan megoldás, amely az ellenőrzéshez objektív alapot adna és a visszaélési lehetőségeket kiküszöbölve biztonsággal a népgazdasági érdekek érvényesülését szolgálná.
- Másrészt azért, mert az 1968. évi árrendezés alapjául vett állapothoz képest a nevelővágások terén — vállalatgazdálkodási szempontból — kedvező változás következett be: Az összes fakitermelésből az 1967. évi 38%-ról 1972-ig 29%-ra csökkent a nevelővágásokkal kitermelt fatömeg aránya; emellett az 1967. évi 22,5 m³-ről 1972-ig 39,1 m³-re nőtt a gyéritésekkel 1 hektárról kitermelt fatömeg. Ezek a változások — az állományátalakításokkal ellentétben — a fakitermelés jövedelmezőségét kedvező irányban befolyásolták. Így a népgazdaság távlati érdekeinek hatósági eszközökkel történő érvényesítése — ezen a téren — nem járt a vállalati érdekek sérelmével, ezért az eddigi eljárás módosítása közgazdaságilag nem lenne indokolható.

Éppen ezért célszerű a figyelmet egyelőre az állomány-átalakításokkal összefüggő probléma közgazdaságilag helyes megoldására összpontosítani.

II.

A másik kérdéskomplexum, mellyel a fagazdaság vállalati tevékenységének V. ötéves tervi szabályozásával kapcsolatban indokolt ez alkalommal foglalkozni, a *fejlesztés*, elsősorban a fejlesztési források kérdése.

Közismert, hogy az erdőgazdaságoknál az értékcsökkenési leírás, és a nyereség fejlesztési hányada is teljes egészében vállalati fejlesztési forrást képez. Ezenkívül az erdőfeltárási beruházások 50%-os, egyes gépbeszerzések 47%-os állami támogatásban részesülnek. Annak ellenére, hogy ezáltal az erdőgazdaságok eszközarányos fejlesztési forrásellátottsága pl. a faipari vállalatok 5,3%-os ellátottságával szemben 8,2%, az erdőgazdaságok többsége évek óta fejlesztési problémákkal küzd. Ennek valódi okai sajnos számszerűen még nincsenek feltárva. Az okok feltehetően

- az erdőgazdasági termelés alacsony jövedelmezőségével,
- a nagyfokú technikai lemaradással,
- az állóeszközök leromlott állapotával, valamint

- az állóeszközök pótlási értéke és a pótlási fedezet közötti ellentmondással, az amortizációs kulcsok elavultságával és végül feltehetően
- a munkaszervezés és kapacitás-kihasználás terén mutatkozó relatív lemaradásunkkal is függnek össze.

Az elsődleges ok feltehetően a termelés alacsony nyereségszintje, ami a beruházások rendkívül alacsony megtérülését eredményezi. Ezért *egyedül a beruházások állami támogatásának növelése nem hozhat megoldást. Az előrehaladáshoz az állami támogatás és a nyereségszint egyidejű növelése szükséges.*

Az erdőgazdasági szakágazatban kétségtelenül nagy technikai lemaradást kell behozni. Ennek érdekében az V. ötéves terv előzetes irányzásamai a szakágazat fejlesztésére a IV. ötéves tervidőszak folyamán megvalósuló beruházást számottevően meghaladó összeget irányoznak elő. E jelentős volumenű fejlesztés megvalósítása többirányú problémát vet fel:

- Mindenekelőtt *a fejlesztés technikai módszerei* tekintetében kell döntésre jutni, mind az erdőgazdálkodás gépesítése, mind pl. a fűrészüzemi rekonstrukciók terén, hogy ennek alapján a fejlesztés reális költségcsökkentése megbízhatóan számszerűsíthető legyen.
- Számolni kell a fejlesztésnek a termelési költségekre és a jövedelmezőségre gyakorolt hatásával, *s a fejlesztést úgy kell megvalósítani, hogy ez — az eszköz-költségek számottevő növekedése ellenére — a termelés jövedelmezőségét, s ezáltal a további fejlesztés lehetőségeit is növelje.*
- A fejlesztési célok ily módon történő *konkretizálása* alapján lehet és kell biztosítani *a fejlesztés pénzügyi forrásait.*

A technikai megoldások tekintetében sajnos számos kérdés vár még mindig megválaszolásra. Remélhető azonban, hogy a közeljövőben minden fejlesztési cél tekintetében kialakul a leggazdaságosabb megoldásra vonatkozó egységes elgondolás, s ennek alapján a konkrét tervezés kezdetét veheti.

Feltéve, hogy a géprendszerekre és létesítményekre konkretizált fejlesztési célok az előzetes számításokat igazolni fogják, súlyos problémát kell majd áthidalni a fejlesztési források biztosítása terén. Előzetes számítások szerint ugyanis a tervidőszak folyamán várható összes saját forrás az V. ötéves terv előzetes fejlesztési költségigényét csak kb. 56%-ban fedezi.

A forráshiány áthidalása — a beruházási hitelek növekvő igénybevétele esetén is — az erdőgazdasági szakágazat beruházásainak átlagosan mintegy 50%-os állami támogatását, és a támogatási keretnek a jelenlegihez képest legalább 2,5-szeresére való növelését tenné szükségessé. *Ennek realizálása azonban a fejlesztési elképzelések indokoltságának minden eddiginél alaposabb számszerű alátámasztását és főleg a fejlesztés eredményeként a hatékonyság nagyobb mértékű, biztonságos növelését követeli.*

Az ezzel kapcsolatos problémát enyhítheti az *elavult amortizációs kulcsok módosítása*. Az Egyesülés által ezzel kapcsolatban kidolgozott előzetes javaslat szerint az erdőgazdasági állóeszközök leírási kulcsainak a tényleges elhasználódással összehangolt módosítása az értékcsökkenési leírást mintegy 40%-kal, évente kb. 70—90 millió Ft-tal, az V. ötéves terv ideje alatt összesen legalább 600—700 millió Ft-tal növelné.

E rendezés azonban változatlan árszint mellett csökkentené a termelés jövedelmezőségét és a nyereségből képezhető fejlesztési forrást. Az amortizációs kulcsok módosításának az állományátalakítások pénzügyi rendezésével együtt történő megoldása azonban mindkét probléma optimális rendezését biztosíthatja.

III.

Összefoglalva: A IV. ötéves tervidőszak folyamán tapasztalt problémák ismétlődésének megelőzése végett a vállalati tevékenység V. ötéves tervi szabályozásának előkészítése során a figyelmet elsősorban az egész fagazdaság sorsát érintő alapvető kérdések megoldására kell összpontosítani.

Mindenekelőtt a faárak társadalmi költségtartalmának tisztázása révén el kell érniünk, hogy a vállalati szempontból veszteséges, de népgazdasági érdekből indokolt állományátalakítások, az erdők környezetvédelmi és üdülési funkciójával kapcsolatos szolgáltatásokhoz hasonlóan társadalmi szolgáltatásnak minősüljenek és a fakitermelés árbevételétől függetlenül az állami költségvetésből nyerjenek fedezetet.

Ennek eléréséhez *szakmailag egységes fellépésre, további előkészítő munkára és még számos vitafórumon való helytállásra lesz szükség.* Ez azonban nélkülözhetetlenül szükséges ahhoz, hogy helyre lehessen állítani az erdőgazdálkodásnak a vállalati szempontból kedvezőtlen szerkezetváltozás miatt lecsökkent jövedelmezőségét és javuljon az egész fagazdaságnak a népgazdasági hatékonyság szempontjából történő megítélése, végül megszűnjék a vállalati és népgazdasági érdekek között az erdőgazdálkodásban jelentkező legsúlyosabb ellentmondás.

A fejlesztés terén mindenekelőtt *az eddigi általánosságokon túlmenő, részleteiben is pontosan konkretizált akcióprogramot kell kidolgozni.* Ebben tudatosan számolni kell a fejlesztéssel járó eszközkiadások számottevő növekedésével, meg kell tervezni azok ellentételét, s így a fejlesztés révén nemcsak a termelékenység, hanem a jövedelmezőség javulását is biztosítani kell. Ilyen akcióprogram az első számú feltétele annak, hogy a technikai lemaradás behozásához szükséges gyorsabb ütemű fejlesztés megteremthető legyen. A megalapozott, az eddiginél *gyorsabb fejlesztés pénzügyi forrásait elsősorban a jövedelemhelyzet javításával, másodsorban az amortizációs kulcsoknak a társadalmi szolgáltatások pénzügyi rendezésével egy időben történő módosításával, végül az állami támogatások növelésével célszerű megteremteni.*

Dr. Keresztesi Béla:

A KÖZGAZDASÁGI KUTATÁSOK ÖSSZHANGJÁNAK MEGTEREMTÉSE A FAGAZDASÁG TERÜLETÉN

Az erdőgazdaságnak és a — tőle egy időben mesterségesen elválasztott — elsődleges fafeldolgozásnak ágazati egyesítése után semmiképp sem nélkülözhetjük a két részterületen folyó és egyre jobban kiszélesítendő közgazdasági kutatómunka közötti összhangot.

*

Az erdészeti gazdaságtani kérdéseknek első rendszeres összefoglalása hazánkban a selmecbányai Akadémián folyt oktatáshoz kapcsolódik. A múlt század végén megindult erdészeti kutatás is bekapcsolódott a gazdaságtani kérdések vizsgálatába, de az első világháború végével a magyar erdészeti oktatást, kutatást is nagy megrázkódtatás érte. Az újjászervezés éveket vett igénybe. Az erdőmérnökképzés újjászervezésekor az 1920-as évek elején állították fel a soproni Főiskolán az Erdőgazdaságpolitikai Tanszéket. Az 1930-as évek elejével újjá-